

Najlepsi z najlepszych? Rekrutacja i praca polskiego personelu w Międzynarodowej Komisji Nadzoru i Kontroli w Wietnamie w latach 1954-1973.

Celem niniejszego projektu jest zbadanie szeroko rozumianej jakości personelu wysyłanego z Polski do pracy w Międzynarodowej Komisji Nadzoru i Kontroli w Wietnamie (MKNiK), powołanej do życia przez Konferencję Genewską 21 lipca 1954 roku i działającej do stycznia 1973 roku, gdy zastąpiło ją inne ciało międzynarodowe.

W projekcie zbadany zostanie więc zarówno proces rekrutacji osób wysyłanych do Azji Południowo-Wschodniej, jak i ich funkcjonowanie w ramach Delegacji Polskiej w MKNiK w Wietnamie. Przystudiowane zostaną także zmiany, do jakich doszło na przestrzeni lat, spowodowane zmianami wewnętrznymi PRL, ograniczaniem statutowej działalności Komisji, oraz wzrostem zaangażowania Stanów Zjednoczonych w Wietnamie.

W początkowym okresie istnienia MKNiK nacisk na jakość kładło bowiem zwłaszcza nadzorujące delegację Ministerstwo Spraw Zagranicznych, które widziało w prestiżowym organie międzynarodowym zarówno środek budowy polskiej pozycji na świecie, jak i argument w rozgrywkach wewnętrznych PRL. Od drugiej połowy lat 60-tych XX w. nacisk na punkcie jakości przejmuje z kolei Wojsko Polskie, zainteresowane pozyskiwaniem jak najlepszych informacji z obserwacji walczących w Wietnamie Amerykanów. Równocześnie polski MSZ wydaje się zaś tracić zainteresowanie, po niepowodzeniach polskich inicjatyw dyplomatycznych mających doprowadzić do zakończenia konfliktu w Indochinach.

W ramach projektu przeprowadzone zostaną badania licznych placówkach archiwalnych w Polsce i za granicą, oraz podjęta zostanie próba dotarcia do wciąż żyjących członków Delegacji Polskiej w MKNiK w Wietnamie.

Poniższy projekt ma na celu opracowanie i przedstawienie elementu stosunkowo mało znanego, wręcz zapomnianego epizodu, jakim była polska obecność w Wietnamie. Tymczasem wysłannicy PRL przebywali w Azji Południowo-Wschodniej od klęski Francuzów w roku 1954 do niesławnego upadku Sajgonu w roku 1975, czasami odgrywając istotną rolę w tamtejszej układance politycznej.

Skupienie się na *materiale ludzkim* jaki trafiał do polskiej delegacji w Wietnamie, pozwoli nie tylko przedstawić funkcjonowanie tego specyficznego ciała w odległym rejonie świata, ale także pokazać zmieniające się priorytety władz PRL, oraz tarcia pomiędzy różnymi grupami wpływów na szczytach partyjnych władz. Przykładem może być wzajemna rywalizacja pomiędzy pionami cywilnym i wojskowym delegacji, będąca w pewnym stopniu odbiciem relacji pomiędzy poszczególnymi ministerstwami w Kraju.

Zbadanie personelu wysyłanego z Polski do Wietnamu pozwoli także na wzbogacenie naszej wiedzy o ówczesnych elitach PRL i zmianach jakie zachodziły w tym zakresie na przestrzeni 19 lat działalności MKNiK w Wietnamie. Do pracy w komisji wysyłano bowiem tylko osoby postrzegane jako absolutnie lojalne wobec komunistycznych władz, choć jak pokazuje wstępna kwerenda materiału archiwalnego, czasami było to bardziej życzenie niż faktyczna praktyka. Podobnie zresztą sprawa miała się w kwestii kompetencji- kłopoty ze znalezieniem w Polsce odpowiedniej liczby osób władających angielskim lub francuskim nieomal doprowadziły do sparaliżowania prac MKNiK w Wietnamie w pierwszych miesiącach jego istnienia w roku 1954.